

ΦΩΝΗ ΤΗΣ ΗΠΕΙΡΟΥ

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ

Ἐν Ἑλλάδι Δρ. 8
Ἐν τῷ Ἐξωτερικῷ Φρ. Χρ. 10

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΚΑΤΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΝ

Πᾶσα αἴτησις ἀπευθύνεται :
Διεύθυνσιν Φωνῆς τῆς Ἡπείρου
Ἀθῆναις

ΕΤΟΣ ΤΕΤΑΡΤΟΝ

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ

γίνονται δεκταὶ ἀπὸ 15 Σεπτεμβρίου 1895 ἕως 15 Μαρτίου 1896 καὶ 15 Σεπτεμβρίου 1896. Οὐδεὶς δὲ ἐγγράφεται συνδρομητὴς ἄνευ προπληρωμῆς· ἕκαστος συνδρομητὴς καὶ βραδύτερον ἐγγραφόμενος θὰ λάβῃ τὰ φύλλα ἀπὸ 15 Σεπτεμβρίου. Οὐδεμία συνδρομὴ δύναται νὰ ἀρχίσῃ ἀπὸ ἄλλῃν ἐποχῶν παρὰ ἀπὸ τῆν 15 Σεπτεμβρίου 1895 καὶ 15 Μαρτίου 1896.

Ἡ Φωνὴ τῆς Ἡπείρου εἶνε τὸ μόνον Ἡπειρωτικὸν ὄργανον, τὸ ὁποῖον ἀπὸ τετραετίας συνηγορεῖ ὑπὲρ τῶν Ἡπειρωτικῶν ζητημάτων καὶ ὑπὲρ τῶν ἀπανταχοῦ διεσπαρμένων Ἡπειρωτῶν.

Ἡ κατάσταση ἐν Ἡπείρῳ.

Ὁ ἐν Ἀθήναις ἀνταποκριτὴς τῆς Λονδινίου «Σημαίας».

δράγνου ἐπισήμου ἀνεγνωρισμένου κόμματος, συχνὰ λαμβάνει ἀφορμὴν νὰ τηλεγραφή εἰς τὸ φύλλον τοῦτο περὶ τῆς ἐν Ἡπείρῳ καταστάσεως. Καὶ πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν ἀνεγνώμεν μακρὸν τηλεγράφημα δι' ἐκτροσώδου τὴν ἐπικρατοῦσαν ἐκεῖ ἐκφυγμὸν κατάστασιν· ὁφειλομένον ὁμολογουμένως νὰ εὐχαριστήσωμεν τὸν ἀνταποκριτὴν τῆς «Σημαίας» διὰ τὰς ὑπηρεσίας τὰς ὁποίας προσφέρει οὕτω εἰς τὴν Ἡπείρον. Ἀπὸ τὰς στήλας ἡμῶν ἀείποτε περιεγράφῃ διὰ τῶν μελανωτέρων χρωμάτων ἢ τοιαύτη κατάστασις καὶ οὐδεμία ἐδόθη ἄχρι τοῦδε προσοχῇ τεκμήριον τοῦτου εἶνε καὶ ἡ ἀνταπόκρισις ἣν κατωτέρω καταχωρίζομεν. Τέσσαρα τώρα ἔτη φωνάζομεν κατὰ τῶν δύο αὐτῶν βέηδων, ἐπικαλούμεθα τὴν προσοχὴν τῆς κυβερνήσεως καὶ οὐδόλως εἰσηκούσθημεν. Εἶνε ἀπερίγραπτα τὰ ἔκνομα μέσα τὰ ὁποῖα μετέρχονται πρὸς καταπίεσιν τῶν ἀτυχῶν κατοίκων καὶ πρὸς ἀρπαγὴν τῆς περιουσίας αὐτῶν. Αἱ παραστάσεις αὐτῶν, τὰ δίκαια παράπονα οὐδαμοῦ εἰσακούονται καὶ ἡ κατάστασις τῶν ἀποβαίνει ὀσημέναι ἀπελπιστικὴ καὶ λίαν συγκινητικὴ. Καὶ πρὸς τὴν Αὐτοκρατορικὴν ἐπιτροπὴν, ἣτις, κατὰ τὸ παρελθὸν θέρος, ἐπεσκέφθη τὴν Ἡπείρον, ἐδόθησαν ἀναφοραὶ λεπτομερῶς ἀναγράφουσαι τὰ κακουργήματα ἅτινα κατὰ διαφόρους ἐποχὰς διεπράχθησαν, ἀλλ' ἀτυχῶς καὶ τῆς ἐπιτροπῆς ταύτης τὸ ἔργον ὑπῆρξεν ἄγονον, ἢ μᾶλλον ἐγένετο πρὸς τὸ θεαθῆναι, διότι, ἀπὸ τόσα ἐκ τῶν καταγγελλέντων αὐτῇ, οὐδὲν ἐλήφθη ὑπ' ὄψιν, δὲν ἐγένετο δὲ καὶ κανὲν ἄλλο διάβημα, οὔτε ἐλήφθη διαφορετικὸν μέτρον ἐξ οὗ οἱ κάτοικοι νὰ πεισθῶσιν ὅτι ἐφεξῆς δὲν ἐπιτρέπεται εἰς οὐδένα νὰ κακουργῇ καὶ νὰ μὴ τιμωρῇται, δὲν ἐπιτρέπεται εἰς οὐδένα νὰ διαρπάξῃ καὶ νὰ καταστρέφῃ χωρὶς νὰ πέσῃ καὶ ἐπ' αὐτοῦ ἐξ ἴσου ἡ ράβδος τοῦ νόμου. Καὶ ὅμως χθὲς ἔτι ὁ Χουσεὶν βέης μετέβη μετὰ συνοδείας ὑπηρετῶν εἰς τὸν οἶκον τοῦ δικηγόρου Ὁμέρ καὶ ἄνευ λόγου ἐπυροβόλησε κατ' αὐτοῦ. Συνελήφθησαν πρὸς τὸ θεαθῆναι μόνον οἱ ὑπηρέται του καὶ αὐτὸς μένει ἐλεύθερος νὰ κακουργῇ. Ὁ Ὁμέρ τετραυματισμένος καὶ ἀπελπισ εἰς τὴν ἀγορὰν Πρεβέζης

καὶ ἐφώναξε: «Χριστιανοί, βοήθεια, μ' ἐσκότωσεν ὁ Χουσεὶν». Καὶ οὐδεὶς ἐτόλμα νὰ τὸν πλησιάσῃ, διότι ἦτο βέβαιος ὅτι ἡ ἐπιούσα θὰ εὕρισκεν αὐτὸν ἐν τῷ Ἀδῇ. Κατέστρεψε τὸ χωρίον Μάζη, διήρπασε τὰς οἰκίας καὶ οἱ ἀτυχεῖς κάτοικοι γυμνοὶ καὶ πεινῶντες, ἄλλοι μὲν περιέρχονται τὰς ὁδοὺς τῆς Πρεβέζης, ἄλλοι δὲ ἐξεπατρίσθησαν· οἱ ὑπηρέται αὐτοῦ μετέβησαν εἰς τὰ χωρία Ρουσιάτσα καὶ Σκι-αδᾶ, ἐδειραν καὶ τὰ ἑκαμὴν ἄνω κάτω. Τί ἐγένετο ἀπέναντι τούτων καὶ ἀπέναντι τόσων ἄλλων τὰ ὁποῖα κατηγγέλθησαν καὶ τόσων ἄλλων τὰ ὁποῖα δὲν τολμοῦν οἱ ἀτυχεῖς κάτοικοι νὰ καταγγείλουν, διότι εἶνε βέβαιοι περὶ τῆς κυβερνητικῆς ἀκρόας καὶ ἀδιαφορίας;

ΕΚ ΚΑΡΒΑΣΑΡΑ

Ταξιδίον ἀπὸ τὴν ἐπαρχίαν Πρεβέζης. —Τί ὁπορέφουσι οἱ δουτερεῖς Χριστιανοί; —Οἱ νέοι τύραννοι Χουσεῖν βέης καὶ Φουὰτ βέης. —Ὁ, τι θέλουν κάμουν διότι οὔτε κυβερνήσιν φοβοῦνται οὔτε κατένα ἄλλον —Κατεῖς δὲν τολμᾷ νὰ κάμῃ παράπονον διότι φοβεῖται καὶ διότι ἡ κυβερνήσις δὲν ἔννοε νὰ τιμωρήσῃ τοὺς βέηδες τούτους. —Φοβερά πράγματα.

Νομίζω, ὅτι ἀποβλέποντες εἰς τὸ συμφέρον τῆς πατρίδος, δὲν θὰ ἀπαξιώσῃτε νὰ καταχωρήσῃτε εἰς τὸ προσεχές φύλλον τῆς πατριωτικῆς ἐφημερίδος σας, τ' ἀκόλουθα.

Μετὰ πολυετὴ ἀπουσίαν εἰς τὸ ἐξωτερικόν, ἐπεθύμησα νὰ ἐπισκεφθῶ τὸ πάτριον ἔδαφος, καὶ νὰ ἐναγκαλισθῶ τοὺς οἰκείους καὶ συμπολίτας μου. Ἡ εὐχαριστήσις μου ὅμως αὕτη ὑπῆρξεν ἀσήμαντος, ἀπέναντι τοῦ ἀλγους ὅπερ μοι ἐπροξένησεν ἡ ἀθλία κατάστασις εἰς ἣν εὕρισκοντο οἱ συμπολίται μας ἐκ τοῦ διπλοῦ ἐπὶ τοῦ τραχήλου τῶν ζυγοῦ, τῆς κακοδιοικήσεως ἐκ μέρους τῶν ὑπαλλήλων τῆς κυβερνήσεως, καὶ τῆς βαρβαροῦ ἀπληστίας τῶν ἀπανταχοῦ βέηδων καὶ ἀγάδων, οἵτινες οὔτε τῆς τιμῆς οὔτε τῆς περιουσίας, οὔτε τέλος καὶ αὐτῆς τῆς ζωῆς τῶν ὑπ' αὐτοὺς βιούντων Χριστιανῶν φείδονται, ὅταν πρόκειται νὰ ἐκτελέσωσι τὰς κατ' αὐτῶν ἀθεμιτοουργίας τῶν. Διέμεινα ἡμέρας τινὰς εἰς τὸ χωρίον μου καὶ ἐκεῖθεν μετέβην εἰς Ἰωάννιννα· ἀφ' ὅσα δὲ χωρία διήλθον τὰ αὐτὰ παράπονα ἤκουσα καὶ τὴν ἰδίαν ἀθλιότητα παρετήρησα. Τέλος ἀπὸ Ἰωάννιννα κατήλθον εἰς Ν. Λοῦρον (Φιλιπιάδα) καὶ ἐκεῖθεν εἰς Πρεβέζαν. Εἰς τὸ πρῶτον μέρος διέμεινα τρεῖς ἡμέρας, ὅπου ἔμαθον ὅτι ὅσα ὑποφέρουσιν οἱ ἐκεῖσε χωρικοὶ ἀπὸ κάποιον Φουὰτ βέην ἄλθρον ἐμποιοῦσι φρίκην· ἂν δ' ἀναφερθῶσιν εἰς τὴν ἀρχήν, ὅχι μόνον δὲν εἰσακούονται, ἀλλὰ καὶ φυλακίζονται. Τέλος ἀνεχώρησα διὰ Πρεβέζαν ἀπὸ τοῦ χωρίου διὰ Λοῦρου διερχόμενος, εἶδον ἐκεῖ νέον μὲ εὐγενὲς παράστημα καὶ κομψῶς ἐνδεδυμένον, ἐρωτήσας δὲ τὸν ἀγωγιάτην ποῖος ἦτο, ἀναστενάξας ἐκ βάρους μοι εἶπε, κύριε αὐτὸς μολονότι τὸ ἐξωτερικόν του δεικνύει ἄνδρα εὐγενῆ καὶ εὐ ἡγμένον, ὑποχρεῖται ὅμως ψυχὴν αἰμοδόρον, αἰσχροὶν, αἰμοχαρῆ καὶ ἀρπαγόν. Αὐτὸς εἶνε ὁ Χουσεῖν βέης Ντίνος, ὁ νεὸς Ἀλῆ πασᾶς τῆς ἐπαρχίας ταύτης. Ὅλοι οἱ κάτοικοι τῆς ἐπαρχίας ἀκούουν τὸ ὄνομα του καὶ τρέμουν, διότι τὰ πάντα ἔχει εἰς χεῖρας του καὶ ὅ,τι ἂν διατάξῃ γίνεται, ἄλ-

λοῖμονον δὲ εἰς τὸν ἀντιλέγοντα εἰς τὴν θέλησιν του, διότι διὰ τῶν δορυφόρων του Ἀλθωνῶν δι' ἐνὸς νεύματός του ἐξοντοῦται. Οἱ ὑπάλληλοι τῆς κυβερνήσεως ἂν καὶ τὸν μισοῦν καὶ ἀποστρέφονται, μολοντοῦτο δὲν τολμῶσι νὰ φανερώσωσι τὰ αἰσθημάτων των, οὔτε νὰ μὴν ἐκτελέσωσι τὰς ἀδίκους θελήσεις των καθότι ἔχει καὶ τὰς ἀνωτέρας ἀρχὰς Ἰωαννίνων ὑποχειρίους καὶ ἐν Κων)πόλει ἰσχύοντας καὶ φοβοῦνται τὴν παῦσιν των. Διὰ ταῦτα ἀφοῦ ὁ δικηγόρος Ὁμέρ Σκωρῆς ἐπ' ὀλίγον ἀντέτεινε εἰς τινα μεταξὺ των διαφορὰν, μετέβη ἐντὸς τῆς οἰκίας του μὲ δύο ὑπηρέτας του καὶ ἐντὸς αὐτῆς τὸν ἐπυροβόλησε μὲ περιστροφὴν ὅπερ φέρει πάντοτε μετ' ἑαυτοῦ καὶ τὸν ἐπλήγωσε θανασίμως εἰς τὴν ἀριστερὰν ὤμοπλάτην κατασυντρίψας τὸ ὅστω, ἡ δὲ ἀρχὴ ἀντὶ νὰ συλλάβῃ τοῦτον καὶ ρίψῃ εἰς τὰς φυλακάς συνέλαβε τοὺς παρακολουθοῦντας ὑπηρέτας του, οἵτινες δὲν ἐγνώριζον τὴν πρόθεσιν του, καὶ κρατεῖ εἰς τὰς φυλακάς, αὐτὸν δὲ ἀφῆκεν ἐλεύθερον. Εἰς δὲ τὰς γενομένας δημοσίας ἀνακρίσεις, ἐνῷ ὁ παθὼν κατήγγειλε τὸν βέην ὡς φωνέα του, καὶ ὅχι τοὺς ἀνθρώπους του, ὁ κ. ἀνακριτὴς οὐδὲ μνείαν ποιεῖ τοῦ ὀνόματος τοῦ βέην εἰς τὰ πρακτικὰ ἀλλὰ μόνον τὰ τῶν ὑπηρετῶν καὶ οὐδὲν πλέον. Ὁ ἴδιος ἀγωγιάτης καθ' ὁδὸν μοι διηγήθη τὰ κακὰ τὰ ὁποῖα ὑποφέρουσιν ἀπὸ αὐτὸν οἱ χωρικοί. Ὁ βέης οὗτος πλείστας ὥσας παρθένους ἀπήγαγεν καὶ διέφθειρεν, οἱ γονεῖς καὶ μητέρες δὲν ἔχουσιν εἰς πῶτον νὰ προστρέξωσιν ὅπως εὐρωσιν προστασίαν καὶ ὑπεράσπισιν τοῦλάχιστον εἰς τὴν προσβαλλομένην τιμὴν των, καθότι ἀναφερθέντες πολλάκις εἰς τὸν Μητροπολίτην, ἀπεδιώχθησαν βαναύσως, διότι δὲν θέλει νὰ δυσχεράσῃ τὸν ἐπιστήμιον φίλον του καὶ συνέταιρόν του. Ἀποροῦμεν δὲ πῶς ὁ Σουλτάνος, ἐπιτρέπει εἰς τὸν Χουσεῖν Ντίνον νὰ μὴν ἐνταῦθα ἐλεύθερος, νὰ σκευωρῇ κατὰ τοῦ καθεστῶτος ἀφ' ἐνός, καὶ ἀφ' ἑτέρου ὡς ὁ συμπατριώτης του Ἀλῆς ὁ Τεπελελῆς, νὰ καταταραχῇ τοὺς Χριστιανούς. Ἴσως ὁ Σουλτάνος ὑποθέτῃ, ὅτι οἱ Χριστιανοὶ ἐν πενιχρότητι καὶ πενίᾳ διατελοῦντες δὲν θὰ δυνηθῶσιν ποτὲ νὰ ἐγείρωσιν τὴν κεφαλὴν. Ἀλλὰ τοῦτο δὲν ἀληθεύει καθότι ἡ πείρα καὶ ἡ ἱστορία μᾶς ἀπέδειξε τὸ ἐναντίον· λαοί, ὡς ὁ ἡμέτερος, ἐν ἀπελπισίᾳ ἄρρα διατελέσαντες κατάρθρωσαν πράγματα τὰ ὁποῖα ἄφησαν ἐποχὴν εἰς τὰ χρονικά, νὰ χρησιμεύσωσιν ὡς παραδείγματα εἰς τοὺς ὑποδουλωμένους λαοὺς ὥστε ἀφοῦ ἡκυβέρνησις ἀρρήει ἐλεύθερον τὸν Σατράπην τῆς ἐπαρχίας ταύτης Χουσεῖν Ντίνον, νὰ φονεύσῃ, ἀπογομῶσῃ, νὰ ἀπαγάγῃ βίαν γυναῖκας καὶ κόρας, νὰ ἀποδιώκῃ τῶν ἐστίων των τοὺς χωρικοὺς, ἀρπαράξῃ τὰς οἰκίας καὶ πράγματα του, γυμνοῦς δὲ καὶ ἐκτραχηλισμένους νὰ ρίπτῃ εἰς τοὺς δρόμους αὐτοὺς μὲ τὰς γυναῖκας καὶ τέκνα των, θὰ φέρῃ εἰς ἀπόγνωσιν νὰ ρίψωσιν τὸν περὶ τῶν ὅλων κύβον, καὶ νὰ ἀναβῶσιν πῦρ ἐν τῇ ὁποίᾳ δυσκόλως θὰ δυνηθῇ ἀκολουθῆσαι ἡ κυβερνήσις τοῦ Σουλτάνου νὰ σώσῃ. Ὡστε τὸ συμφέρον τῆς κυβερνήσεως εἶνε τοιοῦτος ὡς τὸν Χουσεῖν βέην ἐκ Πρεβέζης, τὸν Φουὰτ βέην ἀπὸ Φιλιπιάδας καὶ τινὰς ἄλλους ἄλθρον ἀγάδες, ὡς τοὺς Νεντζεπ Κολομπόνην, ἀπὸ Κλεισοῦρα, καὶ ἀδελφοὺς των Κλομιμαδες ἀπὸ Μαρμαρίτειων καὶ αὐτοὺς ἰδιοκτῆτας τοῦ χωρίου Γιανούζη. Ἰδρῆζέβη Τσαπαρῆ, Κᾶτω Βλάντου, Γιακούπ

ΟΔΟΙΛΟΓΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ (1)

ΗΠΕΙΡΟΣ - ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ

Ἡ πόλις τοῦ Βερατίου ἔχει διαφόρους καὶ ἀπ' ἀλλήλων πάντη κεχωρισμένας συνοικίας. Τούτων ἡ παλαιστάτη εἶναι τὸ κάστρον, ὅπερ κεῖται ἐπὶ βράχου καὶ οὐ αἱ θύραι κλείονται καθ' ἐκάστην ἐσπέραν· ἐπὶ τοῦ κάστρου εἶναι καὶ ἡ ἐδρα τοῦ ἐπισκόπου Βελεγράδων, (σλαβικῆς λέξεως σημαίνουσης «λευκὴν ἀκρόπολιν» καὶ μεταποιηθείσης ὑπὸ τῶν Ἀλβανῶν εἰς «Βεράτ» καὶ ὑπὸ τῶν Ἀρομουνίων εἰς «Βελάρδε»). Ὁ ἐπίσκοπος εἶναι λίαν ἀγγλίνους ἀλλ' οὐχὶ καὶ λίαν πεπαιδευμένος· λέγεται ὅτι εἶναι Ἀρομουνοῦ ἐκ Πλάτσας, εἰς ἐμὲ ὅμως εἶπεν ὅτι δὲν ἐπίσταται τὴν ἀρομουνικὴν γλῶσσαν. Ὁ ἐπίσκοπος μοι ἔδειξε μικρὰν καὶ περικλῆτῃ ἐκ μαρμαροῦ σαρκοφάγον, φέρουσαν ἐπιγραφὴν ΛΥΣΙΜΑΧΟΣ ΧΑΙΡΗ καὶ εἰκόνα χρυσῶσαν πτηνόν, ἀμα δὲ καὶ εἶδος τι σταυροῦ. Κέντηται ὡσαύτως ὁ ἐπίσκοπος ἀξιοθαύμαστον τινα καὶ καλῶς ἐξεργασμένην κεφαλὴν ἐκ μαρμαροῦ. Ἀλλὰ τὰ μᾶλλον ἀξιομνημόνευτα θεάματα εἶναι δύο παλαιοὶ κώδικες, ἐξ ὧν ὁ μὲν παλαιότερος περιέχει τὰ κατὰ Μκθλίον καὶ Μάρκον Εὐαγγέλια, ὁ δὲ νεώτερος καὶ τὰ τέσσαρα Εὐαγγέλια πλήρη. Τὸ διαμέρισμα Γόριτσα οἰκεῖται ἰδίως ὑπὸ Ἀρομουνίων· τὸ πλεῖστον τοῦ πληθυσμοῦ ἀποτελεῖται ὑπὸ χριστιανῶν καὶ μωαμεθανῶν Ἀλβανῶν· πλὴν τῶν ὑπαλλήλων, ὀλίγοι ὑπάρχουσι Τούρκοι, ἐπ' ἴσης δὲ ὀλίγοι Ἕλληνες. Διὰ συστατικῶν γράμματός τοῦ Ἐλθασάν Γιουσού βέη ἐγνώρισα ἕνα τῶν ἐν Βερατίῳ προκρίτων βέηδων, τὸν Σαλί βέην, μεθ' οὗ πλέον ἢ ἄπαξ ἐπορεύθη εἰς περίπαιτον. Εἶδον καὶ ὁδὸν μεθ' ὁπόσου σεβασμοῦ προσφέρεται ὁ λαὸς πρὸς τοὺς εὐπατρίδας· πάντες οἱ διαβάται ἐχαιρέτιζον ὑποκλινῶς καὶ ἴσταντο ὅρθοι ἕως οὗ ἀιέλθωμεν ἡμεῖς πάντες δὲ οἱ ἐπὶ γῆς καθήμενοι ἀνίσταντο πλήρεις εὐλαθείας.

Ἐν Μοσχόπολει ἐρείκυσαν τὴν προσοχὴν μου τὰ αὐτόθι ἐπὶ τῆς παρελθούσης ἐκατονταετηρίδος τυπωθέντα ἑλληνικὰ βιβλία. Τὸ τυπογραφεῖον ἔκειτο ἐν τῷ εἰσέτι σωζομένῳ κτιρίῳ παρὰ τῷ ναῷ τοῦ Ἀγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου. Αὐτόθι μοι ἔδειξαν δέκα, καλῶς διατετηρημένα βιβλία, περιέχοντα τὰς ἀκολουθίας, τὰς ψαλλομένας κατὰ τὰς πανηγύρεις τῶν Ἀγίων. Τὸ τυπογραφεῖον ἤκμασεν ἰδίως κατὰ τὰ ἔτη 1740—1744. Τῶν πιστηρίων καὶ τῶν στοιχείων οὐδὲν ἔχνος σώζεται. Οὐδεὶς θὰ ἐκπλαγῇ ὅτι ἐπὶ τῆς παρελθούσης ἐκατονταετηρίδος ὑπῆρξε τυπογραφεῖον ἐν ἀποκέντρῳ τῆς Τουρκικῆς πόλεως, ἀμα μαθὼν ὁπόσον μεγάλη καὶ πλουσία ἦτο τότε ἡ Μοσχόπολις καὶ ὁπόσον ἤκμαζον αὐτόθι τὸ ἐμπόριον καὶ κατ' ἐξοχὴν αἱ ἐπιστήμαι. Ἡ ἐν Μοσχόπολει σχολὴ ἦτο ἡ δικημοσύνη καθ' ἅπασαν τὴν χερσόνησον· ἐξ αὐτῆς προῆλθον ἄνδρες, οἷος ὁ λόγιος Χαλκεύς, εἰς δὲ εἶναι ἀφιερωμένη ἀκολουθία τις τοῦ Ἀγίου Ναοῦμ, τυπωθεῖσα τῷ 1795 ἐν Βενετίᾳ, πρὸς τούτῳ ὁ Δανιήλ, ὁ γράψας τὴν γνωστὴν τετραγλωσσὸν Εἰσαγωγὴν, ὁ μοναχὸς Γρηγόριος, Μανδουκάς, ὁ ἐπίσκοπος Καστορίας, Ἰωάσαφ ὁ πατριάρχης Ἀχρίδος, πρὸς δὲ πολυτάλαντοι βλάχοι ἐδωρήσαντο λαμπρότατον ἐκ χρυσοῦ στέφανον, κατασκευασθέντα ἐν Βενετίᾳ καὶ σωζόμενον εἰσέτι ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ Ἀγίου Κλήμεντος (ἐν Ἀχρίδι), καὶ ἐπὶ τέλους ὁ Καβαλλιώτης, ὁ συγγραφεὺς τοῦ ὑπὸ τοῦ Θούμμαν διασωθέντος ἀρομουνικοῦ λεξιλογίου. Ἡ ἀκμὴ

(1) Ὁ γνωστὸς γερμανὸς καθηγητὴς Βεϊγνδ, ὁ πρὸ ἑνῶν ἐτῶν ἐπισκεφθεὶς Ἡπειρον καὶ Μακεδονίαν ἀναλώμασι τῆς ρωμουνικῆς κυβερνήσεως ἐξέδωκε βιβλίον ἐν ᾧ περιέχει τὰς ἐντυπώσεις αὐτοῦ οὗ μέρος μετεγλώττισεν ἡ «Ν. Ἡμέρα» Τεγέστης. Χάριν τῶν ἀναγνωστῶν ἡμῶν μεταφέρω ἀποσπάσματα λίαν ἐνδιαφέροντα. Ὁ Βεϊγνδ εἶπε ὑπέρμαχος τοῦ ρωμουνικοῦ προσηλυτισμοῦ,

τῆς σχολῆς ἀνάγεται εἰς τὰς ἀρχὰς τῆς παρελθούσης ἐκατονταετηρίδος· κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ἐκλείσθη τῷ 1745, ἠτοιχθῆ ὅμως ἐκ νέου τῷ 1750, ἠνθῆσε δὲ πάλιν μέχρι τῆς πρώτης μεγάλης καταστροφῆς ἐν ἔτει 1769. Τὰ νῦν σχολεῖα εἶναι προωρισμένα εἰς ἐξελληνισμόν τῶν κατοίκων· ὑπάρχουσι δύο διδασκαλαὶ μετὰ 80 μαθητῶν μία διδασκάλισσα μετὰ 30 μαθητρίων καὶ μία διευθύντρια φρεβελιανοῦ νηπιαγωγείου. Οἱ Ἕλληνες ἐπιμελοῦνται πρώτιστα καὶ μάλιστα τῆς ἐκπαιδεύσεως τῶν νηπίων, εἶναι δὲ βέβαιον ὅτι ἐν οὐδενὶ ἄλλῳ πεπολιτισμένῳ κράτει γίνονται τοσαῦτα ὑπὲρ τῆς ἐκπαιδεύσεως τῶν ἐντοπίων ὅσα ὑπὸ τῆς ἐλληνικῆς «προπαγάνδας» (sic) ἐν τοῖς ἀρομουνικοῖς χωρίοις. Κατὰ τὴν παράδοσιν, ἡ Μοσχόπολις εἶχε δωδεκασχολίας οἰκίας· τοῦτο εἶναι ὑπερβολή· ὅτι ὅμως ἡ πόλις περιελάμβανε πληθυσμὸν ἐκ τεσσαρακοντασχιλίων καὶ δὴ καὶ ἐξηκοντασχιλίων ψυχῶν, ὅπως διηγῆται ὁ Πουκεβίλ, φαίνεται μοι πιθανώτατον. Ἡ πρώτη τῆς πόλεως καταστροφή ἐγένετο, ὡς εἵπομεν, τῷ 1769, ἡ δευτέρα τῷ 1788, ἐπὶ δὲ τοῦ Ἀλῆ πικρὰ ἐξηφανίσθησαν καὶ τὰ τελευταῖα ἔχνη τῆς πρόσθεν εὐδαιμονίας ὑπὸ βρβάρων καὶ ἀπλήστων σιγῶν.

Ἡ Κορυτσά εἶναι πόλις μᾶλλον εὐπρόσωπος τῶν ἄλλων τουρκικῶν μεγαλοπόλεων. Κεῖμένη εἰς τὰ κράσπεδα ἀμπελοφύτου ὁροπεδίου, διαρρομένου ὑπὸ τοῦ Μοράβα, εὐπορεῖ πηγαίου ὕδατος, ἔχει δὲ κλίμα τερπνὸν καὶ εὐκρές. Ἐν καιρῷ χειμῶνος τὸ θερμόμετρον σπανίως καταβαίνει ὑπὸ τὸν ὀγδον βαθμόν, κατὰ τὰ κυνικά δὲ καύματα ἀναβαίνει μέχρι τοῦ 28 βαθμοῦ. Ἀλλ' ὁ καύσων δὲν εἶναι ὀχληρὸς διότι πνέει πάντοτε ψυχρὸς ἀήρ. Ἄν μὴ ἦσαν αἱ θόλοι τῶν μωαμεθανικῶν ναῶν, αἱ προέχουσαι τῶν κεραμωτῶν στεγῶν, θὰ ἐνόμιζε πᾶς τις ὅτι εἰσέρχεται εἰς εὐρωπαϊκὴν πόλιν. Αἱ ὁδοὶ εἶναι εὐρεῖαι, καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐστρωμέναι φανοὶ ὑπάρχουσι πανταχοῦ ἐπαρκεῖς, τὰ ἔργαστήρια τῶν χειρωνακτῶν καὶ τῶν ἐμπορῶν εἶναι πλουσία καὶ λίαν καθάρια, αἱ οἰκίαι ἐν μέρει μεγαλοπρεπεῖς καὶ κομψῶς ηὐτρεπισμέναι. Εὐθὺς παρίσταται εἰς τὰς ὄψεις ἐκάστου ἡ σπουδαῖος τῆς πόλεως· ἡ ἀγορὰ τῆς Κορυτσᾶς εἶναι ὑποδεστέρα μόνον τῆς τοῦ Μοναστηρίου. Αὐτόθον πορίζεται τοὺς δημοτικακοὺς καρπούς πᾶσα ἡ μέση Ἀλβανία. Ἀλλὰ θὰ ἐπλανᾶτο ὁ φανταζόμενος ὅτι ὁ πλοῦτος πολλῶν Κορυτσαίων ἐκτῆθη ἐπὶ τόπου· τούναντίον οἱ πλεῖστοι τούτων ἤθροισαν τὰ χρήματα αὐτῶν ἐμπορευόμενοι ἐν Αἰγύπτῳ καὶ ἐν τοῖς λιμέσι τῆς Μισηγίου. Εἰς τὸν πλοῦτον τῶν ἐμπορῶν τούτων ὀφείλοντα τὰ ἀδρά κληροδοτήματα, δι' ὧν συντηροῦνται τὰ σχολεῖα τῆς Κορυτσᾶς. Τὸ γυμνάσιον λαμβάνει κατ' ἔτος 14,000 μαρκῶν εἰς χρυσόν, προερχομένων ἐκ τῶν τόκων τοῦ ἐν τῇ Ἑλληνικῇ Τραπεζῇ κατατεθειμένου κεφαλαίου καὶ ἐκ τῶν ἐνοικίων διαφόρων κτημάτων. Κορυτσαῖος δωρητὴς εἶναι ὁ Ἰωάννης Μιχαὴλ Πάγκας. Τὰ κεφάλαια αὐξάνονται κατ' ἔτος διὰ πολλῶν ἄλλων πλουσιῶν δωρεῶν. Τὰ σχολεῖα ὑπόκεινται φυσικῷ τῷ λόγῳ εἰς τὴν ἑλληνικὴν «προπαγάνδαν» ἐπ' ἀγαθῷ τοῦ ἐξελληνισμοῦ τοῦ ἀλβανικοῦ. Πρὸς τὸν σκοπὸν τούτον χρησιμεύουσι τὸ γυμνάσιον μετὰ ἐπτὰ διδασκάλων καὶ ὀγδοήκοντα μαθητῶν, τὸ παιδαγωγεῖον μετὰ ἐπτὰ διδασκάλων καὶ τριακοσίων εἰκοσι μαθητῶν, τὸ παρθενιαγωγεῖον μετὰ ὀκτὼ διδασκαλισσῶν καὶ ἐκατὸν πενήντα μαθητρίων, τὸ κατώτερον δημοτικὸν σχολεῖον μετὰ τεσσάρων διδασκάλων καὶ ἐκατὸν τριακοντα μαθητῶν καὶ τὸ φρεβελιανὸν νηπιαγωγεῖον μετὰ τριῶν διδασκάλων καὶ τριακοσίων νηπίων. Οἱ μωαμεθανοὶ ἔχουσιν ἰδίαν σχολεῖα ἀρρένων τε καὶ θηλέων, πρὸς δὲ τούτοις ἐν φρεβελιανόν. Ἐν Κορυτσᾷ ὑπάρχει καὶ ἡ μόνη, καθ' ὅσον ἐγὼ γινώσκω, ἐθνικὴ σχολή, ὑπὸ τὴν διευθύνσιν νοήμονος καὶ φιλοπατρίδος ἀνδρός, τοῦ Παντελῆ Σωτήρη· ἀλλὰ τῆς σχολῆς ταύτης οἱ καρποὶ εἶναι μέχρι τοῦδε ἐλάχιστοι. Ὁ χριστιανικὸς ἀλβανικὸς πληθυσμὸς προσδοκᾷ τὴν σωτηρίαν τοῦ ἐκ τῆς Ἑλλάδος· ὀλίγοι τινὲς, εἰδότες τὰ τῆς Αὐστρίας, ἐλπίζουσιν ἐπὶ τὴν δύναμιν ταύτην·

οἱ δὲ μωαμεθανοὶ Ἀλβανοὶ, καὶ μάλιστα οἱ πρόκριτοι βέηδες, ἐπιθυμοῦσιν ὑπὲρ πᾶν ἄλλο τὴν ἰδίαν ἀνεξαρτησίαν. Οἱ χριστιανοὶ ὅμως, καὶ αὐτοὶ δὴ οἱ περὶ πολλοῦ ποιούμενοι τὴν ἀλβανικὴν αὐτῶν ἐθνότητα φοβοῦνται ὅτι, καὶ ἐπὶ τῆς ἐνδεχομένης ἀνεξαρτησίας, θὰ καταπιεζονται ὑπὸ τῶν βέηδων, ἀφ' οὗ ἡ ἰσονομία τοῦ χριστιανικοῦ καὶ τοῦ μωαμεθανοῦ στοιχείου καθίσταται ἀδύνατος. Τὸ ἐθνικὸν κόμμα ἀποκηρύττει προδήλως τὴν εἰς τοὺς Ἀλβανούς προκρίτους προσαπτομένην ἰδέαν, ἀλλὰ παρὰ λαῷ ὑπάρχει βαθύς ἐρριζωμένος ὁ φόβος οὗτος· οὕτω δὲ ἀναχαιτίζεται ἡ ἐπίδοσις τοῦ ἐθνικοῦ φρονήματος. Ἐν Βουκουρεστίῳ συνέστη ὑπὸ φιλοπατρίδων Ἀλβανῶν οὐχὶ πρὸ πολλοῦ σχολῇ, προωρισμένη εἰς μόρφωσιν διδασκάλων, ὧν ἐντολή ἐστὶ ἡ ἐν τῇ ἰδίᾳ πατρίδι διὰδοσις καὶ ἀνάπτυξις τῶν ἐθνικῶν ἀλβανικῶν ἀρχῶν. Ἐν Κορυτσᾷ, τῇ εὐπορωτάτῃ καὶ μάλιστα περωτιμένη τῆς Ἀλβανίας πόλει, τὸ ἔδαφος εἶναι ἥκιστα κατάλληλον πρὸς διεξγωγὴν τῆς ἀλβανικῆς προπαγάνδας, ἥτις θὰ ἐπεεύχανεν ἴσως ἐν Ἐλθασανίῳ ἢ Βερατίῳ, ὅπου ἡ ἐλληνικὴ ἐπίδοσις εἶναι ἥττον ἐπαισθητή. Ἀλλ' ὅμως παρὰ πᾶσαν τὴν μακροχρόνιον ἐργασίαν τῶν ἑλληνικῶν σχολείων ἐν Κορυτσᾷ ἡ ἐλληνικὴ γλῶσσα δὲν ἤδυσθη νὰ εἰσχωρήσῃ εἰς τὰς οἰκογενείας· ἐφ' ὅσον δὲ ἡ μητρικὴ γλῶσσα διαφυλάσσεται, ἐπὶ τοσοῦτον ὑπάρχει ἐλπίς νὰ διαφυλαχθῇ καὶ ἡ πρὸς τὴν ἀλβανικὴν γλῶσσαν καὶ ἐπομένως ἡ πρὸς τὴν ἐθνότητα στοργή.

Τὸ μέγιστον τῆς πολιτικῆς ἐνώσεως ἐμπόδιον εἶναι ἡ διαφορὰ τοῦ θρησκευματος. Ὅπως ἐν τῇ νοτίῳ Ἀλβανίᾳ Ὀρθόδοξοι καὶ Μωαμεθανοὶ ἴστανται πρὸς ἀλλήλους, οὕτω καὶ ἐν τῇ βορείῳ, Καθολικοὶ καὶ Μωαμεθανοὶ. Ἀφ' οὗ ἐν πεπολιτισμένῳ κράτει ἡ διαφορὰ τοῦ θρησκευματος γίνεται πρόξενος διχοστασιῶν καὶ ἐρίδων, οὐδὲν παράδοξον ἂν τοιοῦτό τι συμβαίνει ἐν ἀπολιτίστῳ χωρῇ, οἷα ἡ Ἀλβανία, ὅπου τὸ θρησκευμα ἔχει ἀλλοίαν ὅλως σπουδαίαν ἰσχύα. Πρὸς τὸν ὀρθόδοξον παρίσταται ὁ καθολικός, ὁ παπιστὴς ὡς ἀληθὴς διάβολος. Ἡ θρησκοληψία τῶν ὀρθόδοξων κατὰ τῶν καθολικῶν εἶναι μείζων ἢ κατὰ τῶν μωαμεθανῶν, ζητεῖται δὲ ἂν εἶναι δυνατόν νὰ ἀρθῇ ἐκ τοῦ μέσου ἡ τὴν πολιτικὴν ἐνῶσιν παρεμποδίζουσα ἀντιθέσις αὕτη·

(ἀκολουθεῖ)

Δρ Β. Δ. ΡΕΚΚΑΣ

χειρουργός

τοῦ Αὐτοκρατορικοῦ νοσοκομείου Χαμιδιέ

ΕΝ ΙΩΑΝΝΙΝΟΙΣ

Ἀρχαῖος βοηθὸς τῆς Χειρουργικῆς Κλινικῆς Ἀθηνῶν παρὰ τῷ ἀειμνήστῳ καθηγητῇ Θ. Ἀρεταίῳ· Παρισίους δὲ, ἐπὶ μακρὸν χρόνον τελειοποιηθεὶς περὶ τὰ χειρουργικά, γυναικολογικά καὶ ἀφροδίσια νοσήματα.

Αἱ ἐγχειρήσεις πᾶσαι ἐκτελοῦνται παρ' αὐτοῦ δι' ἀσπῆρας καὶ ἀντισπῆρας καὶ διὰ γενικῆς ἢ τοπικῆς ἀναισθησίας κατὰ τὰς νεωτάτας καὶ τελειοτάτας μεθόδους.

Τὸ Ἡπειρωτικὸν Ἡμερολόγιον ἐκτυπῶνται καὶ ἐντὸς μικροῦ ἔσται ἐτοιμον. Παρακαλοῦνται ἰ λαβόντες ἀγγελίας νὰ ἐνεργήσωσι καὶ πρὸς ἐγγραφὴν ἄλλων ὡς συνδρομητῶν καὶ νὰ ἐπιστρέψωσι ταύτας ἐγκαίρως. Ἡ συνδρομὴ εἶναι διὰ μὲν τοὺς συνδρομητὰς δρ. 2, τῶν ἐπαρχίων 2.40, τοῦ ἐξωτερικοῦ καὶ τουρκικῆς φρ. φρ. χρ. 2. Διὰ τοὺς μὴ συνδρομητὰς θὰ τιμᾶται δρ. 2.50 καὶ φρ. 2.50.

ΕΣΤΙΑΤΟΡΙΟΝ Δ. Οἰκονόμου πλατεῖα Ἐθνικῆς Τραπεζῆς (πρὸν Στέμμα). Μαγειρικὴ ἀρίστη.

Τόπος Ἰωάννου Νικολαΐδου